

Přesně před sto lety se dostali českoslovenští legionáři v Rusku do ostrého střetu s vládnoucími bolševiky, což radikálně změnilo bojové poměry na transsibiřské magistrále. U této příležitosti LN ve spolupráci s Vojským historickým ústavem Praha připravily šestidílný historický seriál připomínající anabázi tehdejších hrdinů první světové války, kteří výrazně přispěli ke vzniku nového československého státu. Třetí díl na této stránce popisuje **peripetie československých legií na magistrále v létě roku 1918.**

TOMÁŠ JAKL

Čechoslováci, podpoření žádostmi delegací osvobozených Rusů, snadností, s jakou poráželi bolševická vojska, a také tím, že většinu bolševických jednotek, se kterými se setkávali, tvořili Němci a Maďaři, najmaní bolševiky ze zajateckých táborů, se rozhodli zůstat na Volze a pokračovat v boji proti ústředním mocnostem v Rusku. Poté, co Tomáš Garrigue Masaryk obdržel ve Washingtonu zprávy z Ruska, dodatečně postup vojska schválil a 1. 8. 1918 vydal rozkaz, aby Čs. sbor v Rusku zůstal a podporoval zde věc Dohody.

Prokletá legenda o ukradeném zlatě

Do Samary, která se stala centrem Povolžské fronty, se vrátil štáb a zbylé pluky 1. československé střelecké divize Husitské a spolu s ruskou lidovou armádou očisťovaly od bolševiků západní břeh Volhy. Československé, ruské a srbské jednotky vyhnaly 6. 8. 1918 bolševiky z Kazaně a ukořistily zde ruský zlatý poklad. Přestože jej okamžitě předaly legitimní ruské vlády v Samaře, legenda o tom, že Čechoslováci ukradli ruské zlato, je živá dodnes a patrně již navěky.

Povzbuzení pádem sovětské moci v Kazani povstali 8. 8. dělníci zbrojovek v Iževsku a Votkinsku a rolníci Iževského a Votkinského újezdu a svrhli bolševickou vládu na území s více než miliónem obyvatel.

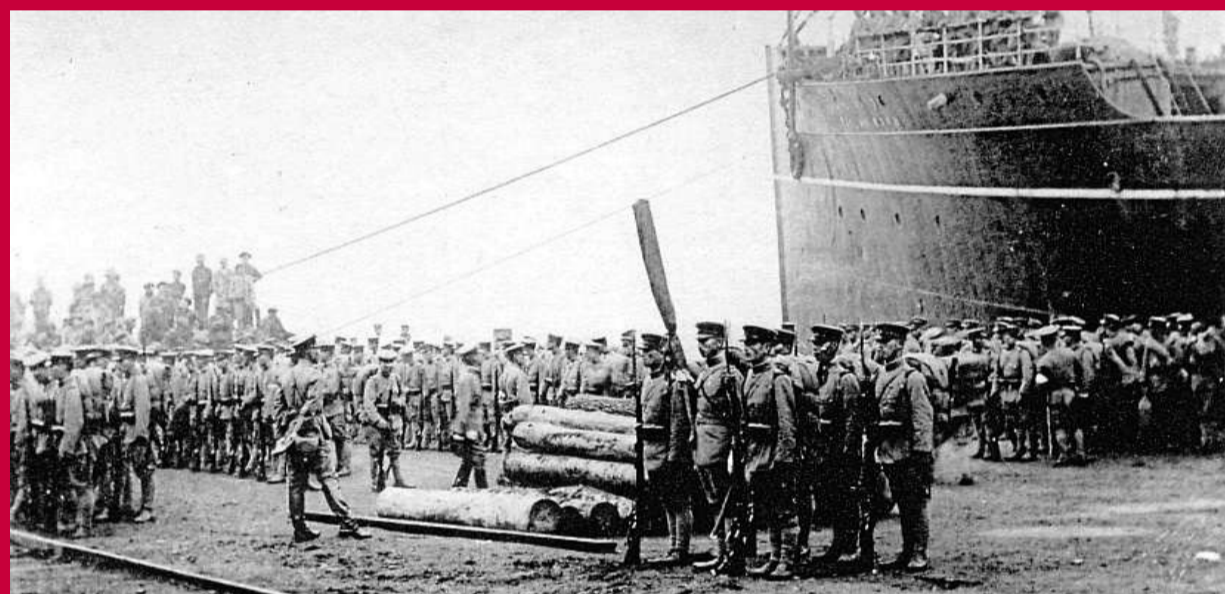
Ve dnech 15. až 20. 8. vybojovala Východní skupina pod velením plukovníka Gajdy spolu s jednotkami ruské protibolševické Sibiřské armády průchod kolem Bajkalského jezera. V tomto úseku vede transsibiřská magistrála mimořádně čle-

3. Na pomoc Rusku! Cesta na východ je volná

Jeden z mnoha čs. improvizovaných obrněných vlaků v Rusku, zde na frontě proti bolševikům severně od Jekatěrinburgu

FOTO VÚA-VHA

Vylodění japonské armády ve Vladivostoku 12. srpna 1918

FOTO VHÚ

nitým terénem s množstvím tunelů a čelní útok vzhledem k okolnostem nepřicházel v úvahu. Proto se obchvatná skupina pod velením podplukovníka Ušakova o síle asi jednoho tisíce mužů přeplavila na parnicích Burjat, Feodosia a Sibirjak přes Bajkal a 16. 8. se vylodila u vsi Posolská, v týlu bolševických vojsk.

Omyl stál velitele Ušakova život

Československé parníky se při návratu u stanice Mysová střetly s bolševickým ledoborcem Bajkal, který potopily, a s parníkem Krugobajkalec, který poškodily a zahynaly na útek. Poté ostřelovaly bolševické vlaky ve stanici Mysová. Tam soustředěná bolševická vojska o síle asi dvou tisíc vojáků propadla pani-

ce a uprchla na východ. Ve stanici Posolská narazila na vojska obchvatné skupiny, která je 17. 8. rozprášila. Hlavní síly sovětské obrany o síle cca 3000 mužů se po zprávách o vylodění ve svém týlu a o katastrofě u Mysové začaly 16. 8. stahovat na východ také a večer 17. 8. dorazily do stanice Posolská. Omylem velitele ruského Barnaulského pluku, který pod tlakem ustoupil nikoliv do stanice Posolská, ale do vesnice Posolská, která leží severněji, však padl do zajetí podplukovník Ušakov, záhy umučený bolševiky. Jednotky výsadku se bolševikům podařilo rozdělit na čtyři části a zatlačit od trati, kde se udržely až do příchodu hlavních Gajdových sil ráno 18. srpna.

Spojené československé a ruské jed-

notky pak znovu dobyly stanici Posolská, kde ukořistily většinu bolševických vlaků, uvázlych před zničeným železničním mostem.

Cesta na východ byla volná, 20. srpna dobyla Východní skupina Verchněudinská a 31. 8. se ve stanici Olovjaná spojila s Vladivostockou skupinou. Českoslované na frontě u Vladivostoku nahradili Japonci a Rusové a uvolněné čs. jednotky projely Mandžuskem po Rusy ovládané Východočínské železnici. Jednotky bývalé Vladivostocké a Východní skupiny se vydaly na západ, na pomoc Čechoslovákům a Rusům na Volze. Sídlem štábu a týlu 2. československé střelecké divize a základnou Uralské fronty se stal Jekatěrinburg.

OSOBNOSTI LEGIÍ

Pohnutý osud vítěze od Jekatěrinburgu

V ýrazná osobnost legií v boji proti bolševikům **Sergej Nikolajevič Vojcechovskij** se narodil 28. 10. (16. 10. juliánského kalendáře) 1883 ve Vitebsku v Rusku. Do armády vstoupil roku 1902. Zúčastnil se rusko-japonské války, poté s výborným prospěchem absolvoval Nikolajevskou akademii generálního štábu v Petrohradě. V první světové válce působil ve štábních funkcích, v Karpatech byl raněn. Od srpna 1917 byl náčelníkem štábu 1. čs. divize. V prosinci 1917 převzal velení 3. čs. střeleckého pluku. Po vypuknutí bojů proti bolševikům v květnu 1918 již jako plukovník velel Čeljabinské skupině Čs. sboru. Obsadil Čeljabinsk a osvobodil Miass, Zlatoust, Jekatěrinburg a Ufu. Na podzim 1918 se podílel na organizování ruské protibolševické Lidové armády a byl povýšen na generálmajora. Roku 1919 bojoval proti bolševikům v ruské armádě admirála Kolčaka. V roce 1920 odešel do exilu v ČSR a vstoupil do čs. armády. V době mnichovské krize velel 1. armádě v západních Čechách. Po okupaci v roce 1939 byl jedním ze zakladatelů odbojové organizace Obrana národa. V květnu 1945 byl přes své československé občanství zatčen v Praze sovětskými agenty a unesen do Moskvy. Zemřel 7. dubna 1951 v koncentračním táboře Ozerlag. V Rusku byl posmrtně rehabilitován v roce 1996. Rok nato obdržel in memoriam český Řád bílého lva 3. třídy.

jak

SERIÁL LN NA CESTĚ S LEGIONÁŘI

po 28. 5.	1. Za vlast a národ
út 29. 5.	2. O holé životy
st 30. 5.	3. Na pomoc Rusku!
čt 31. 5.	4. Triumf a tragédie
pá 1. 6.	5. Ve strážní službě
so 2. 6.	6. Cesta domů

Ve spolupráci s VHÚ Praha VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV PRAHA

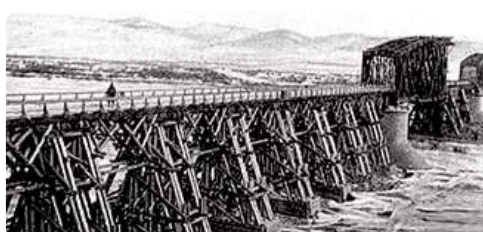

Hlavní události v srpnu a září 1918

- **6. srpna 1918** Čechoslováci, Rusové a Srbové dobyli Kazan, ukořistěn ruský zlatý poklad
- **8. srpna** Povstání Iževských a Votkinských proti bolševikům
- **8. srpna** Armády Dohody na západní frontě přešly do ofenzivy

- **12. srpna** Vylodění japonské armády ve Vladivostoku
- **16. srpna** Vylodění u Posolské
- **20. srpna** Čs. 1. divize dobyla Nikolajevsk
- **30. srpna** Neúspěšný atentát odboje na Lenina v Moskvě

- **31. srpna** Spojení Východní a Vladivostocké skupiny ve stanici Olovjanaja

Bolševiky poškozený most přes řeku Onon u městečka Olovjanaja

- **5. září** Japonská a ruská armáda dobyly Chabarovsk

- **10. září** Evakuace Kazaně
- **12. září** Evakuace Simbirsku
- **21. září** Evakuace Nikolajevské fronty
- **24. září** V Ufě byla ustanovena prozatímní všeruská vláda - Direktorium

